

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőikSzékelyudvarhely,
Bethlen-u. 5.
ev. ref. papi lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Karácsony.

Örüljetez hívő lelkek és örvendezzetez, mert ez az a nap, melyet az Ur rendelt. Megzendül ma lelkünkben ismét az angyali örömmézes, mely kétezer év előtt, Bethlenhem mezeje felett új eget és új földet hirdetett. S azután csodás emlékek támadtak e mennyei zengés hatása alatt lelkünkben, halljuk az agg Simeon örömtől remegő hangját: »Bocsásd el Uram szolgálodat, mert látták szemeim az Üdvözítőt! Majd képzeletünk elszáll a szent történetek áldott színterére: látjuk Galilea örök virulásban ékeskedő bérceit, Genezáret sima vizeit, benne a ragyogó nap képét, a zöldelő pázsit selymével borított halmokat, melyeken letelepedve mély áhitattal hallgatja a nép örömdetes üzenetét. Látjuk az Üdvözítő méltóság teljes alakját, a mint magához hívogatja Izrael megsanyargatott népét, hogy adja nekik azt, a mit eddig hiába óhajtottak a törvény terhelő nyúga alatt: a békességet Istennel és önmagukkal. — Majd látjuk az új eszme diadalát a világtörténelemben; látjuk miként lesz a szeretet igéje az emberiség életének vezérelve, a társadalom léta-lapja. És a mennyei áldás átérzésének megillető hatása alatt ajkainkra száll a hála szava: »Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek!«

Bizony a keresztyén ünnepek között legmagasztosabb a karácsony, mert e napnak hatása alatt oszladoznak a válaszfalak. Ime nincsen többé közöttünk sem görög, sem zsidó, sem szolga, sem szabados, mert mindnyájan egyek vagyunk a Jézus Krisztusban, kiből Isten Atyánkká lett.

Az ég és a föld arcuzatja egyaránt megváltoztak Krisztus születésével. A hit bizonyosságá, a közönyösség szeretetté, a kételkedés élő remény-

séggé változott és a tengődő élet helyét, az emberiséget boldogító, öntudatos, munkás élet váltotta fel.

E mennyei zengés: »Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, a földön békesség és az emberekhez jóakarát!« feltárta a képzelet világának összes gondolatait ama kicsiny bölcső felett, a melyre az isteni gondviselésen kívül, egyedül az édes anyai szeretet örködött.

És ma kétezer év után is, az emberiségnek magasztos törekvései mind e gondolat-világ valóságá változtatására irányulnak. A társadalom, a család, a haza, az egyház, szóval az életnek minden éltető intézménye megújodását és életét a karácsoni örömmézes testet öltésétől várja.

Az életnek három mozgató erője van: a hit, remény és a szeretet. Sajnos, e mennyből alászállott kovász még máig sem hatotta át egészen a társadalom testét. Igen sok családban még máig sincs meg az a mély vallásos élet, a mely át kellene, hogy járjon szülőt és gyermeket egyaránt.

Karácson a családok ünnepe. A szeretetnek, háladatosságnak, jócselekedetnek érzéseit mikor lehetne inkább beírni a fogékony gyermeki szívbe, mint épen ez alkalommal, a mikor a lélek öröme hajtó, a szív fel van gerjedve és a szeretett melege, mint ünnepélyes érzés tölti el a családtagok egész világát?

Hány családban látjuk p. o. karácson estéjén, hogy az édes apa, vagy a legnagyobb testvér, fololvassná Krisztus Urunk születése történetét a szent bibliából? Hány család teszi meg ezt? Vagy egyáltalában kell-e ma igen sok családnak e lelki feje: a biblia? Régen a szülők elől jártak gyermekeiknek a biblia olvasásban. Ma bi-

zon talán sok protestáns hajlékban még biblia sincs, nem hogy azt olvasgatnák. Az ilyen nevelés mellett nem csoda azután, ha a szülők öröme gyakran siralomra fordul és az apa eltévedt fia felett így kesereg: szomorú lesz az én lelkem mind halálig; és az anya könnyeit ontva szól: óh, bár inkább meghalt volna az én gyermekem! — Elő hit nélkül nem lehet erős jellemű nemzedéket nevelni a hazának és az anyaszentegyháznak!

De vajjon az egyházak helyre pótolják-e azt, a mit a családok elmulasztanak? Felveszik-e a kicsinyeknek gondját? Hirdetik-e a tudatlanoknak, az árváknak a karácsony örömét? Munkások-e abban, hogy az ige átmenjen az életbe, testet öltjön? Ti feleljetek erre, kik a gyülekezetnek világitó szövétnekei, presbyterei vagytok!

Jézus mondja: »Jöjjetek én hozzám mindnyájan; én vagyok ama kenyér, a mely mennyből szállott alá; a ki én belőlem eszik, soha meg nem éhezik. A ki pedig iszik abból a vízből, a melyet én adok neki; meg nem szomjuhozik örökké, hanem az a víz lesz ő benne örök életre buzgó viznek kútfeje!«

Keresztyén olvasók, vezessük azért Krisztushoz, Krisztus mennyei kenyéréhez és életadó vizéhez azokat, kiket az Isten reánk bízott, hogy kicsiny és nagy, gazdag és szegény érezve szívében a karácson megszentelő örömét.

Ünnepeljük a hit és a vallásos szeretet melegével, akkor ha így megizmosodik közöttünk az élő keresztyénség szelleme, majd szilárd lesz a családok összetartása, a társadalom erénye, a haza boldogsága és az anyaszentegyház felvirág-

zása szeretett magyar hazánk áldott földjén.

A Krisztus erényekben áldja meg és szentelje meg az Ur ünneplésünket!

Péchy Árpád,

brassói ev. ref. lelkipásztor.

Karácsony este.

Nincs szebb ünnep
Karácsony napjánál.
Karácsonynak
Szép est hajnalánál.
Tele fénylő,
Csodás, költészettel,
Mennyei nagy
Édes szeretettel.

Pásztoroknak
Angyalí szó hallik,
A menyország
A földig lehajlik,
Kis Betlehem
Szalmás jászolára . . .
A szegények
Vagasztalására.

Hajh, ti bölcsök,
Pásztorok, királyok.
Ugy eláldjuk
A találkozástok.
Karácsony est
Legnagyobb csodáját
A szeretet
Szent harmoniáját!

Boldog idő,
Földreszállt menyország
Gyere vissza
Még egyszer mi hozzánk.
Oh, jelentsd meg
Még egyszer mi nekünk:
Emberi, szent
Egy-testvériségünk.

Legalább így
Karácsony napjára,
Gyere vissza
Ez önző világra.
Kemény szívünk
Lágyitgasd puhára, —
A szegények
Vigasztalására!

Szabolcska Mihály.

TÁRCZA.

A vallás jövője.

Nézzünk egy pillanatra a jövőbe. Azokra, a melyek előttünk vannak, a melyek eljövendők, a miket remélünk. Mi volna az élet, ha még reményeink is kettétörnének? Lássuk, mit várhatunk és mit kell várnunk a mi legszentebb vallásunktól. Minő jövővel biztat minket?

Keressük az igazságot. Az igazsággal tele van a föld, tele az ég, tele az emberi szív. Mindent betölt, mint a levegő, s nélküle nem élhetünk, épen úgy, mint levegő nélkül. Az ember mindig keres. A bányász, ha latnyi aranyat lelt, egész arany hegy után kutat. Mindig előbbre törünk. Mindig van tanulni való. És az ember szívesen is tanul, mert míg tanul addig ifju s ki ne akarna ifju lenni legalább lélekben? De ha valaki annyit élne mint Matuzsálem s minden nap tanulna, tudománya akkor is porszem lenne a nagy minden-ségben.

Nem az a bölcs, ki azt mondja, hogy ő mindent tud, hanem az, a ki elismeri, hogy ő semmit sem tud. De ne bántson a mi értelmünk vegéssége. Isten adott a földnek egy napot, ebből

a napból minden teremtmény kap annyi világságot, a menyi neki épen elég. Nekünk is adott egy fényes napot, megjelentett épen annyi igazságot, a mennyire szüksége van a mi lelkünknek. Hogy a napnak világosságát felfoghassuk, látó érzékre van szükségünk, hogy az istennek kijelentett igazságát megérthessük, vallásos érzék kell hozzá. Végy egy kalapácsot törd össze Phidiasz legremekebb szobrát s nagyító üveggel vizsgálj apróra és a szépet meg nem találod benne, sem az összhangot, sem a jelenet, sem az eszmét. Bonczold fel az emberi testet, a szívet, az agyat, az idegszálakat, vizsgálj apróra nagyító csővel, nem találsz benne érzést, nem örömet; sem fájdalmat, sem hitet, sem szeretetet.

Az eget is hiába járod be látó csöveddel, Istent, azt nem találod meg soha. Hanem lépj be a természet fenséges templomába, nézd a tündöklő eget, vagy szemléld ringó kalászok arany tengerét, vagy zöld erdőben hallgasd a levelek titkos susogását és a csermely csacska enyelgését, csalogányok édes csattogását: bizonyára megmozdul szíved, álmélkodva szólasz: én Uram és én Istenem, imádkozol. A tavasz szépsége, a nyár áldása beszél a jóságos Istenről s mikor alszik a föld, a fényes hó szemedbe ragyog, e fenséges nyugalom nemde a Mindehátóra emlékeztet? Vagy kérdezzük meg a történelmet. Kiknek neveit Klio arany betűkkel jegyezte fel, kik ma is fénylenek

Az egyház szociális feladata.

3

Az a kérdés most, hogy az egyház szociális munkálkodása milyen irányban induljon meg? Melyek azok a feladatok, melyeket az egyháznak társadalmi téren meg kell oldania?

Azon nagy munka körből, melyet az egyháztársadalmi tevékenység felölel, és a melyet a külföldi protestáns egyházak végeznek is: legyen elég, ha csak egy néhány, fontosabb teendőre mutatok rá. Ezek a következők:

a) *Az ifjuság gondozása.* Egyházi, társadalmi és nemzeti szempontból felette igen fontos, hogy a jövő nemzedék; az ifjuság milyen lelki gondozásban részesül. És itt nem az iskolákra gondolok, bár a tanuló ifjuság nevelése is beletartozik a keretbe, hanem az iskola falai közül kikerült és különféle életpályákon működő ifjakra, a kik igen sokszor apai, gyámi felügyelet nélkül lépnek ki az élet nagy tengerére. A Sátán senkit sem ejt meg oly hamar, mint a tapasztalatlan ifjut. Mig egy maga idejében jövő, atyai intés, egy barátságos szó megtarthatja az életnek és a Krisztusnak. E célra szolgálnak a *ker. ifjusági egyesületek.*

Ezen egyesületek, mig egyfelől kedvezőalkalmat nyújtanak a társas érintkezésre, addig más felől *tanítanak és nevelnek* is. Külföldön az egyház nagyon sok ilyen egyesületet létesített. Csak egy párt említek fel a sok közül. Így: *Németországban.* 820 ker. ifjusági egyesület van 40,353 taggal. *Dániában:* 110 egyesület 2600 taggal. *Angolországban:* 756 egyesület 78,795

mint a nap, kik magasra nőttek mint a Libanon czédrusa, kik Messiások, megváltók lettek: az emberiség legjobbjai avagy nem Isten dicsőségéről beszélnek-e hozzánk? Száll magadba, vizsgálód életed, nem volt-e már pillanat, mikor csak a kétség kötött még vékony deszkaszálhoz? Nem érezted ilyenkor egy titkos kéz jóságos hatalmát, melynek érintésétől eloszlott szived kétsége s bánatod felhőin szép szivárvány támadt? Bizony Istent megismerni annyi, mint megismerni jóságát, szeretetét, végtelen kegyelmét.

Sokan a vallástól idegenkednek, mert azt hiszik, hogy a tudományyal nem fér össze. Inkább elfordulnak a vallástól, csak tudatlanoknak ne látszanak. Ezzel árulják el, hogy ők csak tudákosok. A valódi tudós magas hegyen áll, hol tisztább a levegő, nagyobb a látókör, hová nem hallszik a világ lármája, hol közelebb érzi a sziv magát Istenéhez. — Mások azt mondják, hogy a vallás csak arra való, hogy féken tartásuk vele a népet, hitegessék a tudatlanokat, elaltassák a lelkiismeretet, elvonják vele figyelmüket erről a világról s kik itt igazságot nem találnak, azokat biztassák — tulvilági jutalommal. Nagy tévedés. Hallatlan visszaélés a vallás szent nevével. Hát a Krisztus nem al elkiismeretlenség miatt ostromozza a farizeusokat? Nem azt tanítja-e, hogy mindnyájan egyenlők vagyunk? hogy Isten előtt nincs személyválogatás? Nem a szegényeknek fogja-e

taggal. Az egyesületek vagyona meghaladja 3 és félmillió arany forintot. *Hollandiában:* 449 egyesület 7942 taggal. Azonban, legvirágzóbbak az ifjusági egyesületek. *Amerikában.* Ott 1385 egyesület van 225,000 taggal. Ezen egyesületek a nagyobb városokban fényes palotákkal bírnak, s az összes jövedelmük felmegy 4 milló dollárra. Mindenik egyesületben különféle osztályok vannak az egy pályán működő ifjak részére.

Hát magyar országon hogy áll az ifjusági egyletek dolga. Bizony, elég szomoruan, mert még ezelőtt 5—6 évvel csupán 14 ker. ifjusági egyesület működött 1145 taggal. A következő egyházainkban vannak ker. ifjusági egyletek (csak ezeket számítjuk, mert más fajta ifjusági egyletek is vannak): *Békésen* (124 t.). *Budapesten* (180 t.). *Felső-Eőrön* (78 t.). *Magyar-Soók* (40 t.). *Nagy-Kálló* (81 t.). *Pinkafő* (12 t.). *Révkomárom* (100 t.). *Székes-Fehérvár* (48 t.). *Szólád* (28 t.). *Török-Szentmiklós* (147 t.). *Türkös* (66 t.). *Ujverbász* (48 t.), (Ezen adatok 1897-ből levén merítve, azóta még több helyen alakult).

Székelyudvarhelyi egyházközségünknek is egyik elsőrendű feladata, hogy egy ker. ifjusági egyesületet alakítson.

b) *Szegény-ügy.* Ezen czim alá foglaljuk nemcsak a szegények, hanem az árvák, özvegyek, elhagyatottak, munkaképtelenek, betegek stb. gondozását. Felette igen fontos feladata az egyháznak ez is. Felkarolása pedig egyenesen Krisztusra vihető vissza, ki azt mondá: *szegények mindenkor lesznek veletek.* (Mát. XXVI. 11.). A Mesternek, hogy milyen kiváló nagy gondja volt a szegényekre: azt a bibliából láthatjuk Itt most csupán

pártját? Nem Ő mondja-e, a mit egygyel az én kicsiny atyámiai körül cselekedtetek, én velem cselekedtetek? — Mások azt mondják: minek a vallás, minek a templom? Egygyel több teher. Nyujt elég szórakozást a tudomány, a művészet, a társaságos élet. Különben is minden ember saját sorsának kovácsa.

M. t. k, engedjék meg, hogy mindezekre csak anyit feleljek, hogy mi a vallás ellenségeitől nem félünk. Ha feltámadnak ellenünk, bátran szembeállunk, segítségre sincs szükségünk. Velünk az Isten. A történelemnek azok a legdicsőbb korszakai, mikor a vallás kemény harcot vívott ezer ellenség ellen.

De van ellenségnél is nagyobb ellenség. Félelmetesebb a pokol szörnyeinel, ez az ellenség bennünk van. Ez a mi szivünk közönye, hidegsége, érzéketlensége. A láng, ha szél fujja, magasabbra csap, de ha elfojtják, elalszik. Szivünk lángját az ellenséges szelek csak élesztik, de ha magunkba zárjuk, elalszik, hamuvá lesz.

Képzeljük csak el, milyen lenne az emberiség vallás nélkül, mi lenne, ha szivünkben kioltanók a hit égi lángját? Milyen lenne a földnek képe, ha nem sütné rá a nap?

Minden embernek kötelessége ugy cselekedni, hogy ha mások is őt követik, abból veszedelem ne származzék. De hát mi lenne, ha mindnyájan

a prot. Németországra mutatok rá, hogy e téren milyen nagy keresztyéni munkásságot fejt ki. Van pl. Kaiserswerh-ben egy diákonissa intézet — közbevetve elmondom, hogy a diákonissák feladata épen a szegények, betegek, gyermekek, foglyok, elbocsátott fegyenczek és hasonló szükségben levők ápolása — és ezen intézet évenként 383 ezer márkát fordít kitüzött czéljaira; 800-nál több prot. nővér működik az intézet kötelékében. Ez csak egyik ága a külföldi egyházak szóciális munkájának, de más irányban is hasonló buzgóságot fejtenek ki.

Nálunk a jótékonyosság terén, ez ideig el, az általános nő-egyesületek működtek, a melyek felekezeti tekintet nélkül végeztek nemes munkájukat. Ezeknek munkálkodása azonban nem zárja ki azt, hogy az egyház is ne vegyen részt ama nemes ker. munkából, és a maga hitének sorsait fel ne karolja. Hiszen az irás is azt mondja: *Tégy jót minden emberekkel, de különösen a te hitednek cselédeivel.* Ezt annyival inkább meg kell tennünk, mert az általános emberszeretet az atyafiak iránti szeretet forrásából fakad.

Az a kérdés, hogy ki karolja fel nálunk a szegény-ügyet? Természetes, hogy az egyház kormányzó testülete nem vonhatja ki magát ez alól, de az oroszán részt mégis az *egyházi értekezletek női választmányainak* kell vinni ott, a hol felekezeti nőegyletek nem léteznek. Székelyudvarhelyi egyházunkban az értekező női választmánya már ismételt ízben megmutatta buzgóságát e téren, s nagy a reménységünk, hogy ezután még fokozottabb mértékben vesz részt az egyháznak ezen szóciális munkájában, melynek ezen kívül még egy hathatós eszköze:

c) *Vallásos iratok terjesztése.* Az egyházi élet szolgálatában ma nem nélkülözhetjük a val-

a hitetlenek szivtelen, önző életét követnők, ha a szeretetet kiirtanák az emberekből? Mi lenne, ha a vallás égi szövéténekét eldobnók kezeinkből?

Akkor a tanító a gyermekben nem látna egyebet, csak egy több kevesebb tehetséggel megáldott természetű lényt. A szülő nem érezné, hogy reá gyermekében isteni lélek bízott. Szegények, kicsinyek, lesújtottak, elhagyatottak iránt ki érezne szánalmat, ki nyujtaná feléjük kezét? Betegeket ki látogatná foglyokhoz ki menne, kereszt alatt sinlődőket kicsoda vigasztalna? Ha a test életével minden bevégeződött, akkor ezeknek miért az élet? hiszen százszor jobb nekik a halál. Akkor hol az Urnak dicsősége, ki a földre angyalokat küld, kik a betegnek vigasztalást, a szegénynek örömet, a megháborodott szivűnek békességet, a foglyoknak szabadulást hirdetnek? Vallás nélkül miért beszélünk erényről, kötelességről, lelkiismeretről? Ezeknek mind nincs értelme, ezek fölöslegesek. Ha nincs vallás, ha nem tartozunk az éghez, akkor csak a föld a mi hazánk, itt pedig egy jog van: az erősebb joga; egy törvény: az önzés törvénye; egy elv: egyél, igyál, holnap úgy is meghalsz.

(Folyt. köv.)

Biró Sándor.

lásos irodalmat se. Nem, már azért se, mert a hivatása magaslatán álló vallásos sajtó, míg egyfelől kész *lelki táplálékot* nyújt: addig másfelől *irtja* a bűnt és *építi* az egyházat. Továbbá, a hiveket is oda köti az anyaszentegyházhoz. A hol virágzó egyházi élet van: ott fogékony talajra talál a vallásos irodalom is. Mi, magyarországi reformátusok, szinte el se hisszük, hogy milyen hatalmas és erős kölföldön a vallásos irodalom. Három irányban működik különösen külföld ezen a téren a) biblia terjesztés, b) jókönyvek, hasznos olvasmányok és c) ujságok terjesztése.

Ismeretes a magyar ref. közönség előtt is, a »*Brit- és külföldi biblia terjesztő társaság*« áldásos működése, mely minket, magyarokat is igen olcsón lát el bibliával. Ez a Társaság 370 nyelven szólaltatta meg a bibliát és 850 körársára évenként: 865 ezer koronát áldoz. Nem is említve, a számtalan könyvkiadó vállalatot, legyen elég a német népies, vallásos irányu lapokra hivatkoznom. A Stuttgartban megjelenő: »*Ev. Sonntagsblatt*«-nak 100 ezer előfizetője van. A Hamburgban megjelenő. »*Nachbar*«-nak 64 ezer; a »*Christenbote*«-nak 35 ezer, a Duisburgban megjelenő »*Sonntagsblatt*«-nak 27 ezer. Ezekon kívül még számos vallásos lap van 3—4—5 ezer előfizetővel.

És a magyar ref. egyházi néplapokkal mi van? Jelenleg négy magyar ref. egyházi lapunk van: »*Vasárnap*« V. évfolyam. »*Kis Tükör*« XIII. évfolyam. »*Igazmondó*« V. évfolyam. De, mind az öt csak éppen tengeti életét. A »*Vasárnap*« még eddig el, egy évet kivéve, mindig deficizzel zárult. Előfizetőinek száma: még nem érte el a 800 at.

E rövid és hiányos összehasonlításokból is láthatjuk, hogy a magyarországi református egyházak még kezdetén sem állanak — egy párt kivéve — az egyháztársadalmi munkának. Székelyudvarhelyi egyházunk, Isten jóvoltából, már megkezdette, de még mi is vajmi kevés, tényleges eredményre mutathatunk vissza. Sok nehézség és sok akadály áll előttünk, de kétségbe esnünk és meglankadnunk nem szabad. Kezeinket a munkára kell vetnünk és az egyetemes papság magasztos eivénél fogva, mindnyájunknak építeni kell az istenországot. Mert új ég és új föld csak akkor lesz, ha Krisztus evangéliuma átalakítja a sziveket és elméket.

(Vége.)

Vajda Ferencz.

Isten igéje.

— Evangelium. —

»... inné hirdetek nétek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz: mert született néktek ma Magtartó, ki az Úr Krisztus.« (Lukács II. 10—11.)

Szent karácsonyi evangélium, mily igazi áhitatot keltesz sziveinkben s mily sok kedves emléket ébreszt fel a régi, feledhetetlen idők-

ből! Mennyi szeretetet, örömet és boldogságot árasztott e gyönyörű ünnep jelentősége már eddig is e világra s megnyit fog még ezután kiárasztani el nem apadható forrásából! . . .

Ha csak külsőségeit nézzük, első tekintetre úgy tetszhetik, hogy ez ünnep — a gyermekek örömnapja, pedig a felnőttek is egyszersmint, a kik mintegy

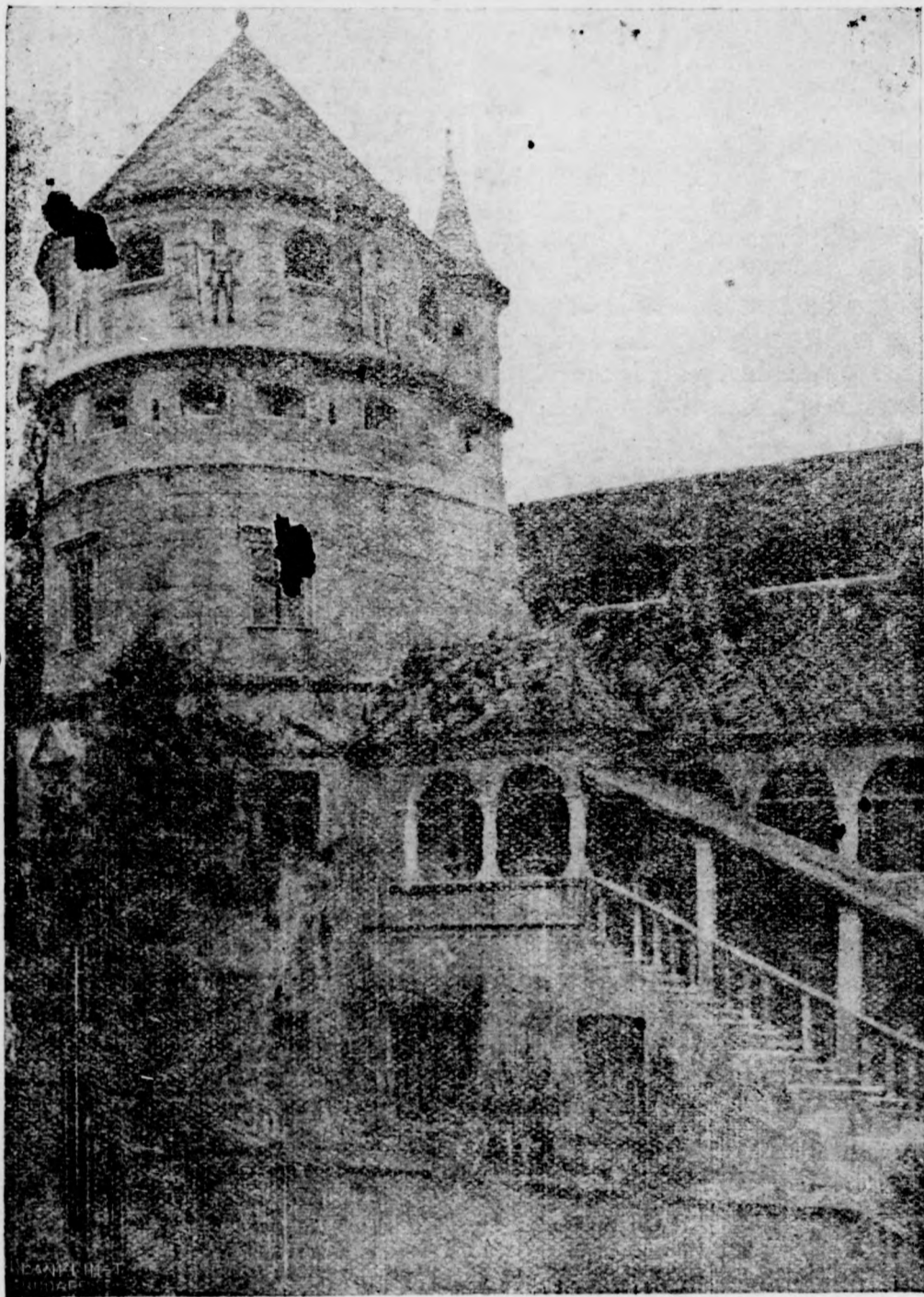
megifjodván,
gyermekkoruk
visszaidézett ár-
tatlan tekinteté-
vel nézik a vilá-
got. Oh, e napok
mindnyájunk
öröm napjai s
boldogító érzések
bájos koszorujá-
val fonják körül
a bethlehemi já-
szol-bölesöt és
tündöklő fényel
sugározzák be az
időknek teljessé-
gében elküldött
Meváltó alakját.
Vegyük ünnepi
komolysággal,
örvendezzünk
szivből áldásai-
nak és együtt azt
keressük és ta-
láljuk meg e na-
pok örök igaz
rendeltetését és
jelentését.

Az emberek igazsága sokféle. De a szeretet, a mi a sziveket erőként hatja át, nem a legmagasabb és legbizonyosabb igazság? És az élet, a mely a szeretet nyomán kél, a boldogság amelyet a szeretet áraszt, az a földöntúli erő, mely mindenekben érzeti hatalmát, vajjon, nem több és nagyobb mindannál a mit szemmel láthatunk, kézzel megfoghatunk, elménkkel megérthetünk? És a karácsony jelentősége és rendeltetése éppen abban van, hogy az eszményi szeretet akkor született a világra s vele Isten országa. *Emlékezzünk* meg tehát a szeretetről, a mely Istentől van s örökkévaló fundamentumon gyökerezik. *Higgyük*, hogy Isten szeretet és szivünkben él. *Erezzük* magunkat egynek vele. *Nevezzük* mennyei Atyánknak. *Éljünk* vele abban az összekötetésben, a melyben élnek a szülői ház gyermekei a szerető, jó s igaz földi atyával.

Igy jön el az Istenországa. Mert ez ország nem szabad, hogy ezután is egy tőlünk távol levő, vagy éppen csak a kegyes lélek által sovárgott ország legyen. Ez egy kétségbevonhatatlan, igaz, valósággal létező ország kell legyen ránk nézve is, mely mindenütt ott van, a hol az igazság, béke és öröm lakozik. Tehát közöttünk is, e szegény, nyomoru, annyi bűnnel, gyötrelmel terhelt világban, hogy ezt enyhítse, vigasztalja és megörvendeztesse. Ott az Isten országa, hová Jézus szelleme elhatván. Ő uralkodik. Ezért nevezzük Őt Megváltónak, Istenországa királyának. Neki örvendezünk születési ünnepén s hálálkodunk Istennek az ő szent szeretetéért. Nyisuk ki hát szivünket az Ur Jézus Krisztus, Megváltónk előtt. Legyen ő

üdvösségünk,
megtartónk, hogy
mi is lehessünk
az ő szellemének
igaz örökösei;
hű tanítványok:
Isten s ember
szeretetében, az
igazság és jó
hirdetésében és
küvetésében, az
emberiség leg-
tisztességesebb,
legbecsületesebb
életfolytatásában
Igy miénk lesz
a menyország, az
örökélet.

Tóthfalusi József.

A keresdi kastély bástyatornya.

Hazai krónika

— 1905. decz. 20. —

Országgyűlés. Decz. hó 19-ig volt az országgyűlés elnapolva. E napon meg is nyílt, az az hogy bezáródott. Hosszas tanácskozások folytak a pártok között előzetesen, hogy mitevők legyenek decz. 19-én? Sokan a képviselők közül úgy vélekednek, hogy együtt kell maradni, ha elnapolják a Házat, még akkor is és tanácskozni kell. A mérsékeltőbbek azt mondták, hogy a királylyal nem kell még jobban ujat huzni; szót

kell fogadni és várni, míg rend lesz. És ezek győztek. A kormány maga nem jelent meg decz. 19-én a házban, hanem egy udvari futár vitte el a király levelét. *Justh* Gyula elnök felbontotta a levelet és abban a király 1906. márczius 1-ig újra elnapolja a házat. Elsőnek *Apponyi* Albert gróf szólott a királyi levélhez és előadta, hogy az elnapolás ellenkezik a magyar alkotmánnyal; engedelmeskednek ugyan a király akaratának, de tiltakoznak az ellen. A szabadelvűpárt is *Tisza* István felszólalására hozzá járult a tiltakozáshoz. Ezután szétoszlott a ház. (Lapunk zártakor veszszük a hirt, hogy *Fejérváry* kormány lemondott.

Béketárgyalások. Sokan még nem adták fel a reményt, hogy az új esztendőben létre jön a béke. *Lukács* László és *Tisza* István a múlt héten fenn jártak Bécsben és a király kihallgatta őket. *Lukács* tárgyalta is az ellenzékkel, de a beavatottak azt mondják, hogy még sok akadály van. Bécs felől is olyan hírek érkeznek, hogy ott már nagyon szeretnék, ha béke jőne létre, mert a hadsereg dolga aggasztja a katonai köröket. Egyelőre azonban még minden a régi.

Az oláh készülődéseket az oláhság vezetői hivatalosan megczáfolták. Egy szó sem igaz abból — adják hírül, hogy az oláh nép a magyarok ellen készülődne. Mindennek a daczára Hunyadmegyébe Brádra, Körösbányára katonaságot rendeltek ki. Kolozsvárról is erős csendőrfedezet vonult fel a havasokra. Ez mégis csak jelent valamit.

Krónikás.

Világkrónika.

Az európai nagy hatalmak fellépése a török szultán ellen sikerre vezetett, mert a szultán beleegyezett, hogy Macedoniában az adószedést keresztyén biztosok ellenőrizzék. Eddig ugyanis a basák igen zsarolták a keresztyén alattvalókat. Ennek jövőben vége lesz. A szultán megijedt a sok hajóhadtól és engedett.

Angolországban kormány váltság volt. A konzervatív párt megbukott s helyét a liberálisok foglalták el. Egyik új miniszter *John Burns* egyszerű gépmunkás volt, most titkos tanácsos lett belőle. De az új és magas állás egyáltalán nem hozta ki sodrából. Szokása szerint minden nap hajnalban kel és elsőnek jelenik meg hivatalában; divatját multa, sötét ruhában, viseltes zekében és barna nemezkalappal jár fel a miniszterium fényes helyiségébe, felső kabátot és keztyűt most sem visel, pedig elég hideg van Londonban. A munkásminiszter keresetlen egyszerűséggel fogadta az osztályfőnökök és miniszteri tanácsosok bemutatkozását, akik fekete szalonkabátban tisztelegtek *John Burns* előtt. Az új miniszter 47 éves és jóllehet mostantól fogva kétezer font évi fizetést (48,000 korona) huz az államtól, megtartotta szerény lakását a Battersea-külváros egy kis házikójában. Felesége most sem tart cselédleányt és maga nyit ajtót, ha látogatók mennek férjéhez, a munkások miniszteréhez.

A bécsi asszonyok népes gyűlést tartottak és kimondották, hogy kérni fogják, hogy az általános választói jogot terjesszék ki a nőkre is.

Oroszországban a zavargások még folytonosan tartanak.

Egyházi élet.

Nyilvános köszönet és nyugtázás. Özv. *Bodrogi Lajosné*, szül. *Janicsák* Józsefné 10 koronát adott egy székelyudvarhelyi ref. egyházban a betegek részére vásárlandó urasztali kehely beszerzésére *Boldogult* férje ez évi szept. 19-én halt és 13 évig tartó, terhes és nagyobb részt ágyban fekvő betegsége alatt többször élt urvacsoarával. Ez okból kívánt ő is a nemes czél megvalósításához hozzájárulni. Ime, az igaz szeretet még a halál után is megmarad. Adományát annál becsesebb előttünk, mert külsőleg nem is tartozik egyházunkhoz. Fogadja a ref. egyház halás köszönetét. Székelyudvarhely, 1905. decz. 20. *Vajda* Ferencz ref. pap.

Halálozás. Egy derék öreg papot szólított el a halál. *Kovács* Mózes szederjesi lelkipásztor tért pihenni a múlt napokban 57 évi hűséges szolgálat után. Élete utolsó alkonyáig hirdette az igét. Még nov. 8-án is részt vett az egyházmegyei gyűlésen, s aztán, alig egy hónapi szenvedés után, jobblétre szenderült. Haláláról családja a következő gyászjelentést adta ki:

Alólirottak és a szederjesi ev. ref. egyházközség, mély fájdalommal tudatják, hogy a szerető atya, jó nagyatyja és hű lelkipásztor *Kovács* Mózes szederjesi ev. ref. lelkész életének 82-ik, lelkipásztorkodásának 57-ik évében, folyó hó 15-én sok és kínos szenvedés után jobblétre szenderült. Az Ur szöllőjének hű munkása, az övéinek szerető gondviselője volt a *boldogult*, ki az igazság utján járt életének minden napjaiban, s hisszük, hogy Istennél elnyerte az igazak hervadhatatlan koronáját. Hült teteme av ev. ref. egyház szertartása szerint f. hó 17-én délután 1 órakor fog a szederjesi temetőben öröknyugalomra elhelyeztetni. Béke poraira! Szederjes, 1905. decz. 15. *Kovács* Eliza, özv. *Deák* Farkasné és gyermekei: *Lajos*, *Ferencz*, *Irma*, *Gábor* és *Erzsi*. *Kovács* Mari, *Péter* Gergelyné és gyermekei: *Gábor*, *Károlina*, *Margit*, *Giza*, *Etelke*, *Endre*. Dr. *Kovács* Géza neje és gyermekei: *Vera*, *Lajos* és *Géza* ifj. *Kovács* József ref. lelkész és neje s gyermekei: *Kálmán* és *Mártha*. Özv. *Kovács* Gyuláné, *Vas* Jnliska és gyermekei: *Irma* és *Ilona*.

Magyar-Nagy-Somboron 1905. december 16-án volt az első vallásos estély a következő műsorral: 1. Enek. »Örvendj Krisztusnak országa« CXCI. dicséret. 2. Felolvasás. Tartotta *Pataki* Gyula lelkész. 3. Adventben. Irta: *Osváth* Lajos, szavalta: *Fekete* Lajos. 4. Készítsük hát. Irta: *H. Szántó* István, szavalta: Ifj. *Szántó* István II. oszt. t. 5. Azok érezhetik. Irta: *Juhász* Sándor, szavalta: *Szöcs* Ferencz. 6. A kegyesség utja. Felolvasta: *H. Szántó* István tanító. 7. Edes anyák.

Irta: Szabolcska Mihály, szavalta: Máthé János.
8. Isten. Irta: Endrődi Sándor, szavalta: Huszti
János. 9. Ének: »Dics-érünk téged Isten.« LXXV.
zsoltár.

Szép karácsony.

Szép karácsony fénysugarad
Világa,
Most is ragyog minden kicsi családba!
Most is hangzik kiáltó szó,
Mint régen:
Áldott, aki jött az Urnak nevében!

Szép karácsony, angyal ének,
Pásztorok . . .
Fölemel a hitnek szárnyán vigságtok.
Meglátjuk a fény csillagot
Az égen:
Áldott, aki jött az Urnak nevében!

Szép karácsony Idvezítőnk
Szent napja,
A közönyből lelkünket kiragadja;
Ott ég a hit lángja soknak
Szívében:
Áldott, aki jött az Urnak nevében!

Szép karácsony hitvallásunk
Erője . . .
Hozd el újra azt a szép kort a földre;
Teremts itten új világot
A népen:
Áldott, aki jött az Urnak nevében!

Szép karácsonyt a magyar nép
Rég várja,
Rabigába sülyedt ismét hazája;
Zengjen újra a szabadság
Énekben:
Áldott, aki jött az Urnak nevében!

H. Szántó István.

A parokhiáról.

— A mise. —

Kurátor. Tiszteletes uram, ismét vezekelni jöttem. Keresztes komán addig beszélt, hogy elmentem a misére. Nem is mentem volna el más-ként, mert mondtam, én ahoz nem értek, de mi-kor azt mondotta, hogy azon még sok református ember vesz részt: már nem tudtam magamnak ellenállani, és elmentem. Lássam, igaz-e, vagy nem, hogy a reformátusok is misére járnak?

Pap. Nos, mit látott, mit hallott Kurátor uram, mondja el.

Kurátor. Látni eleget láttam, még azt is, a mit nem kellett volna, mert, bizony, igaz a Keresztes komám mondása. Sokan valának ott a mi hiveink közül is. Nem hinné, tiszteletes uram, hogy kicsodák? De nem is akarok árulkodni, majd eligazítom én azokkal magam. Hallani is hallottam eleget . . . de *érteni egy árva szót sem értettem*, mert a mint kivehettem nem is magyarul folyt le a mise. Nem lettem tehát okosabb, mint voltam. Arra kérem a tiszteletes uramat, magyarázza meg nekem mi az a mise?

Pap. Szívesen megteszem. A mise alatt, a római kath. egyházban azt a cselekvényt értik melyet a pap az oltár előtt végez, s mely által az urvacsorájában a kenyér és bor a Krisztus valóságos testévé és vérévé változik át — a mint ők hiszik. A mise nyelve Nagy Gergely óta (Kr. u. 600) kizárólag *latin*, így tehát azt csak az értheti, a ki tudja beszélni a latin nyelvet. A mise több féle. Van kis mise, nagy vagy énekes mise, melyben legalább három pap vesz részt fényes mise ruhában. A mise nemcsak az élőkért, s azoknak büneiért, hanem a meghaltak lelkének a purgatoriumból való kiszabadulásáért is kiszolgáltatható. De már ezt nem ingyen teszik.

Kurátor. De, én azt szeretném tudni, hogy a biblia mit tanít a miséről?

Pap. Erre a kérdésre könnyen felelhetek, mert a *biblia egy szóval sem emlékezik meg a miséről. Krisztus nem ismerte a misét.* A ker. egyházba csak nagyon későre jött be a mise, s ezt is a papok honosították meg. Bizonyos isteni erőt tulajdonítanak maguknak a papok, kiknek szavára a kenyér és bor átváltozik a Krisztus valóságos testévé és vérévé. A reformáció elvetette a misét, mert ellenkezőnek találta a Jézus igaz tudományával. Csudálkozzon tehát azon, ha még a református emberek is részt vesznek a misén.

Kurátor. Bizony ez elég szomorú dolog, de a biblia majd talán felnyitja a szemöket.

Paulus.

Mai képünkhöz.

Mai képünkön a keresdi Bethlen kastély *Bástyatornyát* láthatják olvasóink. A Bethlen család kiváló szerepet játszott, sőt játszik ma is a magyar nemzet történetében. Az erdélyi református egyház pedig fennmaradását egyedül a Bethlen családnak köszönheti. A Bethlenek még 1305-ben kapták örökségül Keresdet és azóta az ő kezükön is van. A jelenlegi nagy négyszögű várkastélyt

Bethlen Márk építette a XV. században. A képközpön látható bástya toronyban egy szoba van, melynek ajtaja felett ezen felírás olvasható: A barátságának nincs nagyobb ragálya, mint a hízékedés. A keresdi kastély a Bethlen Gábor grófé volt, ki keresztfiának Bethlen Gábornak (Bálint fia) hagyta. A kastély alatti kriptában éppen 100 Bethlen van eltemetve; Gábor az Emke elnöke volt az utolsó.

Vegyes hírek.

Karácsonyi üdvözlés. A »Vasárnap« olvasóinak boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk. Adjon a kegyelmes és irgalmas Isten szívében, házukban és édes magyar hazánkban békességet!

Kossuth Ferencz állapota. *Kossuth* Ferencz állapotában örvendetes javulás állott be. A múlt héten már utoljára vitette le magát hordszéken a fürdőbe, ezentul anélkül fog lejárni. Ha a javulás így tart, a karácsonyi ünnepeket a beteg pártelnök már József-köruti lakásán töltheti.

Az országos halotthamvasztó egyesület a múlt héten tartotta szervező bizottsági ülését, amelyben *Bosnyák* Zoltán belügyminiszteri osztálytanácsos elnökölt, akinek megnyitóját után *Pogány* Móríczi műépítész ismertette terjedelmesen az egész mozgalom célját, majd rámutatott arra, hogy eddig mindenki azt hitte, hogy ha valamely halotthamvasztó egyesület kötelekékébe belép, köteles holttemét elégettetni. Ez nem áll, sem a magyarországi, de még a külföldön létező halotthamvasztó egyesületek sem kötelezik tagjaikat arra, hogy tetemüket elfogják égettetni. Azon reményének ad kifejezést, hogy Magyarországon is mielőbb létesülni fog egy halotthamvasztó kemen-cze, mint a minő Gothában, Milanoba, Hamburgban és még számos helyen van a világon. Egyelőre azonban inkább az egyesület megalakulását tartja fontosnak. Az alapszabálytervezetet meg is állapították ezután és nemsokára a közgyűlést is összehívják.

A nők szavazati joga. Az elmúlt vasárnap Budapesten is gyűléseztek a nők és mozgalmat indítottak a nők általános szavazati joga mellett.

Ellopott holttest. Egy nyíregyházi iparos, a múlt napokban disznót ölt, de ugyanazon a napon meghalt az iparos anyósa is és holttestét asztalra fektetve a lakás egyik szobájában helyezték el. Éjjel tolvajok törtek be a lakásba abból a célból, hogy a leölt disznót ellopják. Véletlenül azonban abba a szobába jutottak, hol a holttest fehér lepellel latakarva feküdt az asztalon. A tolvajok megfogták az asztalt s hogy a prédán osztozzanak, kivitték a város végére. Mikor aztán a takarót fellebbentették és látták, hogy halottat

loptak, úgy megijedtek, hogy szerteszét futottak. Az ellopott anyóst másnap reggel találták meg arra járó napszámosok.

Az oláhok mozgalma. A csendőrség letartóztatta Lupser Ádám tordosi oláh papot, aki az asszonyokat a templomból előbb hazaküldötte és aztán a férfiakhoz lázító beszédet intézett, majd a Janku-nótát énekelte el velük. Hatósági intézkedésre a megye több községébe katonaságot rendelt ki. A csendőrség ujabban letartóztatta Visoj Ignáczi kitidi oláh papnövendéket, ki azzal izgatta a lakosságot, hogy ne adjanak a katonaságnak szállást. Letartóztatták továbbá Jónás Szimion gazdag parasztot, a ki a korcsmában lázító beszédet mondott.

Szénával táplálkozó fiu. Megrendítő eset történt a Dunántul egyik községében: Krics András ágfalvai lakos, szívbeteg fiáról azt a hírt terjesztette el, hogy a fiu megszökött a szülői háztól és világgá ment. Pár nappal ezelőtt azonban Krics szomszédai panaszos nyöszörgést hallottak s hogy ennek okát megtudják, átmentek a Krics udvarára, ahol a pajtában irtózatoss állapotban találták meg a szerencsétlen fiut, akiről azt hitték, hogy eibujdosott. A szívtelen apa, akinek a gyöngge szervezetü, beteges gyerek már születése óta terhére volt, rendkívül rosszul bánt vele, folytonosan ütötte-verte és éhezette. A szegény gyerek kénytelen volt lopni, hogy életét fenntarthassa. Amikor aztán az apa látta, hogy ilyen módon nem pusztul el, bezárta az állatok közé és a községben elterjesztette a hírt, hogy fia világgá ment. Itt tengődött a szájalomraméltó fiu éveken át, azzal a szénával táplálkozva, amit a lovaknak és tehéneknek adtak. Atyja közben folytonosan ütötte és ebben a rettenetes helyzetben a fiu teljesen hülye lett. Évek óta nem mosdott és nem kapott tiszta ruhát. A szomszédok a most már 18 éves fiut pártfogásukba vették, az állatias apát pedig a csendőrség letartóztatta.

Szent Antal és a lutri. A legutóbbi liégei kiállításon 200 zarándok, akinek kiállítási sorsjegye volt, elment a templomba és Szent Antal oltára előtt megáldatta ezeket a sorsjegyeket. Egyben igen tekintélyes százalékot ígértek a páduai szentnek, ha a főnyereményhez segíti őket. Azonban sem a főnyeremény, sem az alnyeremény, egyáltalában semmiféle nyeremény nem jutott nekik, a 200 zarándok sorsjegyei közül egyetlenegy sem húztak ki. E sajnálatos eredménynek köszönhető, hogy Szent Antal hitele a liégei piacon erősen megingott.

